

Naujienu Antroji Dalis

NR. 755

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

Dienu Skeveldros

Vilniečiai, atgal!

I mokyklos suola!

Kuriuo pagrindu?

Ogi šįmet rudenį sueina lygiai 50 metų, kai pradėjo savo darbą pirmoji lietuvių gimnazija, būtent Vytauto Didžiojo gimnazija.

Sukaktis reta ir šlovinga, ir griaudu būtų, jei ji praeitų negirdomis. Jau prieš 5 metus bandžiau "užbėgti už akių", šaukdamas susimesti į krūvą ir pasitarti, kaip prasmingiau paminėti. Niekur nieko. Negi ir šįmet tas pats?!

Čia trumpai (ką jau esu rašęs Naujienu II dalies Nr. 540):

Jeį sklaistyti metus kaip knygoje puslapius, ties data 1925. 9. 30 regėti 7 pirmieji oficialiai ir pilnomis teisėmis baigę Vytauto didžiojo gimnaziją. O kas ligi tol?

Kai 1925 m. spalio 18 d. buvo minima gimnazijos 10-metis, pranešta, kad V. D. gimnazija yra baigęs 101 abiturientas. Bet čia pat dvi pastabos: a) iš 101 tik 14 beliko Vilniaus krašte; b) iš 14 likusiųjų tik 7 tegalėjo įstoti į Lenkijos valstybinius universitetus.

Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas, besibaimindamas, kad gimnaziją baigusieji geresnio rytojaus beieško Nepriklausomoje Lietuvoje, griežtai reikalavo sankcijų prieš... D. Ps (bėglius). Ir sustojo, nes laisvoji Tėvynė (Vidaus reikalų ministerija) tepriglausdavo tuos, kuriems Vilniaus krašte grėsė ilgų metų kalėjimas (ar stačiai — mirties haismė). Be to, prasišė ir durys į Lenkijos, ypač jos okupuotojo Vilniaus, universitetus (1927. 4. 17 Vytauto Didžiojo gimnazija gavo viešąsias lenkų valstybinių "B" kategorijos gimnazijų teises).

Tekalba skaičiai:

1) iki 1938 m. pabaigos Vytauto Didžiojo gimnaziją buvo baigę 420 abiturientų;

2) 1939 m. (prieš pat karą) aukštąjį mokslą ėjo 158 Vilniaus krašto lietuviai;

3) iki 1938-39 mokslo metų aukštąjį mokslą buvo baigę 69 Vilniaus krašto lietuviai (pagal profesijas: gamtos - matematinės — 15, teisių ir ekonomijos mokslus — 15; medicinos — 12; agronomijos — 10; farmaceutikos — 1; dailės — 2; teologijos — 2; odų išdirbimo (Prancūzijoje) — 1; humanitarinių mokslų — 11).

Be to, Vilniaus kunigų seminariją buvo baigę apie 20 Vilniaus krašto lietuvių. Iškalbūs skaičiai ar ne?

Juoba žinotina, kad gimnazija savo darbą tebetęsia šiuo metu kaip A. Vieuolio-Žukausko vardo vidurinė mokykla.

Dar keletas Vytauto Didžiojo gimnazijos "asmens žinių":

— gimnaziją steigti sumanė ir Draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpiti valdybos pasitarime pasiūlė adv. Augustinas Janulaitis;

— į direktorius pasiūlyta vieno Vilniaus banko tarnautojas Mykolas Biržiška. (Pasiūlė Draugijos pirmininkas Antanas Smetona).

— mokslas pradėtas 1915. 10. 18. (4 klasės ir prieklasis, viso 30 berniukų ir 17 mergaičių).

Beje, pirmasis gimnazijos vardas buvo "Dr. J. Basanavičiaus, M. Biržiškos ir Povilo Gaidelionio Vilniaus Lietuvių Gimnazijos Kurso Pamokos".

Iš (garbė ir šlovė jiems!) pedagogų ilgėliau ar trumpiau Vytauto Didžiojo gimnazijoje mokytojavusių paminėtini (ak, žinome jų vėlyvesnius titulus ir vietą tautos istorijoje): Ant. Smetona, Aleks. Stulginskis, kun. M. Reinys, A. Janulaitis, trys broliai — Mykolas, Vaclovas ir Viktoras Biržiškos, K. Kepalas, M. Bagdonas, J. Naujalis, A. Žmuidzinavičius, P. Gaidelionis, P. Jacaitis, J. Šernas, D. Alseika, kun. T. Brazys, kun. K. Čibiras, J. Čiurlys, P. Galunė, J. Jonynas, J. V. ir II. Kairiūkščiai, P. Karazija, A. Krutulyš, Br. Untulis, M. Šikšnys, St. Matjošaitis, M. Stankevičius, K. Stašys, K. Šakenis, J. Šepetys, J. Talmantas, Ad. Varnas, kun. V. Zajančauskas, tremtyje miręs tėv. Bonaventūra, A. Valaitis, Šlapelis ir t. t. ir t. t.

Iš Vytauto Didžiojo gimnazijos mokinių (ant JAV ir Kanados lietuvių vieškelio matomų) pažymėtini: Šlapelytė - Sirutienė, A. Devenienė, M. Alseikaitė-Gimbutienė, Mikas Vaidyla, P. Jurgėla, S. Suziedėlis, St. Santvaras, V. Rastenis, V. Tysliavienė, P. Viščinis, K. Baronas, A. Rūkštelė, dr. K. Gečys, V. Alseika, S. Narkeliūnaitė).

Anapus likusių: vysk. J. Steponavičius, prof. kun. K. Pukėnas, prof. Horodničius, prof. V. Čepulytė, prof. A. Madionis, prof. dr. P. Čibiras, Matjošaitytė - Lukšniėnė, prof. dr. Pr. Norkūnas, J. K. Drutas, J. Karosas, R. Mackonis, J. Kanapka, V. Uzdavinys, J. Kėkštas, J. Maceika, A. Burokas, V. Žilėnas, V. Orema ir t. t. ir t. t.

Manding būtų gera ir prasminga sudėti į krūvą (gal iniciatyvos imtįsi Chicagos VKLS skyriaus valdyba?) ir prie arbatos stiklo (ar alaus kauso!) prisiminti bendrąsias mokslo dienas (o gal ir imtis pvz., iniciatyvos didesniai žygiui — lituanistikos stipendijai suorganizuoti). Kaip manote, bičiuliai?!

J. Cicėnas

Kanados puikus gamtos vaizdas San Lawrence upės pakraščiuose

J. KAUNAS

CHICAGOS TRUPINIAI

Moteriškos monopolis

Ne moteriai rašyti — daug kas galvoja. J. B. Žimantienė - žemaitė gyvenimo reiškinis fotografavo, atskirus epizodus knygon dėjo, lyg obuolius krepšin — mandrieji kritikai šnekėjo. Vis dėlto niekas nesukūrė tokio monumentalaus žemaičių sodžiaus vaizdo, kaip žemaitė.

Daug moterėlių rašo. Sipžetai švieži, idėjos auksinės, bet kurinys žalias, kaip neiškepusi duona.

Kodėl moterims taip nesiseka rašyti? Šitas klausimas galima atkirsti klausimu: kodėl vyras taip nesiseka dainuoti ir šokti? Šitiems klausimams išaiškinti reikėtų daug lapų prirašyti. Banalus būtų posakis: moteriai trūksta smegenų, o vyrui trūksta širdies.

Krikščioniška teorija moteriai siūlo pilną laisvę ir lygybę. Krikščioniška praktika moterį laiko paika būtybe. Pažangieji krikščionys bando šį tariamą prietarą išgyvendinti.

Vyriškai parašė Saulė Palubinskaitė 1965 m. sausio Laiškuose Lietuviams apie moteriškus talentus, kritikuodama Aristotelį ir Tomą Akvinietį.

Moteries teisių sugražinimo problema yra žmonijai nemažiau svarbi, kaip taikos, asmens laisvės ir socialinės lygybės problemos. Net gali būti, kad moteries problema yra pagrindas kitų problemų. Palikime šias temas tam tikriems daktarams, ir atverskime akin duriantį gyvenimo lapą.

Onutė, smarki moterėlė, Amerikon atplaukė prie caro Nikolajaus. Kai kada su ja pasišneku. Kaž ką pasakiau apie moteris. Pyktelėjusi ar nepyktelėjusi, Onutė atkirtė, kad Amerikos vyriškis bus uždarytas šunies būdoje. Tai tik taip pasakė. Kam vyriškį šunies būdon kišti, jeigu vyriškis niekam netikęs? Verčiau nupinkime jam narvelį, to-

kį, kaip kanarėlės namukas. Pakabinkime po lubomis ar po medžio šaka, pagirdykime, palesinkime, ir paklauskime, kaip vyriškis narvelyje čiuilba.

Daug metų galvojau apie Onutės projektą. Nutariau, kad geras. Dabar šeimoje nei tėtis, nei mama neturi teisių, kadangi abudu lygūs. Beibukas dabar šeimos viešpats. Niekeno nepamokytas, beibukas gatvėn eina, senelio kišenių krausto, arba jo gerklę peiliu krapšto.

Senovės saksų gentyje šitokių nesąmonių nebuvo. Vakarų Europoje saksai gyveno. Vyras plėšikavo, kariavo ir medžiojo. Moteris namų darbus dirbo. Išeidamas medžioti, vyriškis supančiodavo savo pačią, kad ji nezyliotų, bet namus prižiūrėtų. Šitaip mano tėvelis pančiodavo ganyklon varomus žirgelius. Saksų vaikelis buvo klusnus ir doras. Užaugo geras piratas, karveivis ir moteriškės viešpats. Gentyje lygybės nebuvo, tačiau tvarka buvo geležinė.

Dabar, kaip matyt, senieji saksų papročiai atgyveno. Teisės lyginasi. Tačiau iš lygių teisių, kaip matyt, nieko dora neišeina. Reikia, pagal Onutės projektą, duoti moteriškai pilną valią. Vyriškis kanarėlės narvelyje papras.

Plačiųjų vandenų viduryje yra piratams neprieinama sala. Tenai moteriškė turi pilną valią. Vaikelis gauna mamos vardą. Moteris viską padaro, nes tų darbų taip maža, kad tiesiog nuobodu. Vyrelis prie produktivaus darbo neprileidžiamas. Kad iš nuobodulio nenumirtų, vyrelis turi linksminti genties moteris. Kai genties mama gimdo žmogų, jos vyras turi gulėti kitoje patalpoje ir vaidinti gimdyvės sunkiąsias pareigas. Jeigu tik jis gerai suvaidina gimdančios judesius, grimasas ir vaiojimus, tai genties moterys

jį gerbia. Moterų neklausyti vyrų negali.

Mes, poligamijos bei patriarchyto tradicijų vaikai, šios patriarchyto sistemos niekuomet nesuprasime. Ir neiškinsime. Reikia moterims palikti paslapties kamputį. Paslaptis moterims kol kas reikalinga.

Iš gerb. antropologų atstovės, dr. M. Gimbutienės, aiškinimų matyti, kad moteris inšas į kultūros evoliuciją yra lemiamas. Didžiosios civilizacijos pagrindinis ramstis yra žemdirbio verslas. Pirmasis žemdirbys buvo ne vyras, bet žemės vaisių rankiotė — moteris. Išryškėjo du pagrindiniai Europos ir Viduržemio Jūros pakraščių istorijos perijodai: 1. moteris vadovaujamos taikingų žemdirbių visuomenės — apie 6000 metų ir 2. dabartinės vyro vadovaujamos karingų žemdirbių visuomenės — apie 4000 metų.

Šitie Gimbutienės studijų objektai man nerūpėtų, jeigu nebūtų kilęs klausimas, kodėl moteris taip kietai laiko dainos ir šokio monopolį. Kiekviena — me me — išrėkianti mergytė mamytės vedama pas dainos mokytoją. Kiekviena ant kojyčių tiesiai pastovinti dukterytė mamytės vedama pas šokio mokytoją. Berniukas be aukštojo talento dainuoti nesimoko. Berniukas, išdrįšęs nueiti pas šokio mokytoją, išgirsta iš mergaičių pastabą: Tu ne vyras, bet sisi. Berniukai liekui tik futbola spardyti ir boksuotis.

Prileidžiant, kad daina ir šokis yra taikos meto pramoga, šitų meno šakų pagrindai turėjo susiformuoti pirmajame istorijos perijode, moteriai vadovaujant.

Čia turime pabrėžti, kad moteriškė laiko ne tik dainos bei šokio, bet ir kūno žalojimo monopolį.

Dainos horizontai

Užsienio lietuvių tarpe yra atsiradę neeilinių dainos talentų. Yra ir eilinių dainos talentų, kurių galinga dvasia atsveria fizinius dainininkės nepriteklis. Dainos talentų plejada po truputį auga.

Š. m. sausio 17 d. įvykęs Dainavos koncertas buvo neeilinis. Čičinsko pastatymas daugiau peikiamas, negu giriamas. Operos šampano išlepintam skoniui muzikinės baladės gira gali ir nepatikti. Su šituo skoniu ginčytis neįmanoma.

Koncerte dalyvavo darbščyčių bitučių choras, deklamuojanti aktorė ir neeiliniai solistai. Dainos — žemė kryžių ir smūtkelių — atlikimas atsverė visus koncerto nepriteklis, jeigu tokių buvo. Aš balsuoju, kad jų nebuvo. Prie pianino sėdėjo profesorius, kuriam instrumentas niekada neklysta. Dainininkams pasitaiko ir suklysti. Koncertas buvo Marijos Mokykloje. Vadinasi, šita įstaiga tebeturi ryšius su lietuvių kultūra.

Tą pat dieną kun. B. Suginto pagerbime įvyko staigmena. Dainavo p. Šalnienė. Klausytojų susižavėjimas su kiekviena jos daina augo. Balsas koloratūriš-

kai minkštas ir turtingas. Išraiška atspindi kaž kokį naują pasaulį. Klausiu savo kaimynų Vilko nuomonės. Jis sako, kad Šalnienė nežino, ką daryti su savo balso medžiaga. Štai kaip?! Tai, vadinasi, čia kas nors yra. Gerai. Lauksime sekančių Šalnienės pasirodymų. Pagerbimas buvo Jaunimo Centre.

Santaros - šviesos Sambūris jau gerokai išlepio kultūros ieškantį skonį. Kitos korporacijos nusprendė; ogi mes kuo blogesnės!

Giedrininkės š. m. vasario 7 d. Jaunimo Centre suruošė vadinamą muzikos ir dailiojo žodžio koncertą.

Pirmoji staigmena buvo prašymas klausytojų giedoti himną prieš programą pradant. O ką jūs, mergytės, darytumėte, jei jūsų programa suklyptų? Ar giedotas himnas išpirktų jūsų išsišokimą? Tai jūsų laimė, kad šito skandalo nebuvo.

Trys moterys šauniai apgynė moteriškės garsą.

E. Kepalaitė paskambino Mendelsoną, Banaitį ir Šopeną. Pirmieji lėti dūžiai organiškai klijavosi. Kai tempas pagreitėjo, skambėjimas darėsi panašus į vargonų gaudimą. Buvo matyti, kad skambintoja kaž ką pergyvena. Nemanyčiau, kad ji ką nors vaidino ar sąmoningai pozavo. Tai mūsų balsas. Ką ekspertai nutars, mums bus paslaptis.

I. Stankūnaitė (ne Stankaitytė) pavainavo arijų ir dainelių. Tarėmės, kokiai kategorijai jos balsas priklauso, ir nenutarėme. Mano kaimyno Vilko klasifikacija nieko nepadėjo. Vieną sykį mandrusis Vilkas klasifikavo: koloratūrinis, koloratūrinis - lyrinis, lyrinis, lyrinis - dramatinis, dramatinis ir daug dar kitokių sopranų.

Ji pradeda kiek galėdama minkštai. Falcetais ir kitokiais dengimais išseina koloratūros efektas. Jai norint ar nenorint, kai kada nuskamba plieninė gaida, tempianti į dramatiką. Todėl turime palikti jai pačiai ar jos mokyklai spręsti jos balso kategoriją. Jos dainavimas įdomus. Labai gražiai, lyg deklamuodama, ji interpretavo dainą Kur bakūzė samatona. Dainos girdėtos. Dainavimas kitoks. Niekas mes daugiau ir nenorėjome.

E. Blandytė, nuoširdžiai ir įtikinamai aktualiomis temomis deklamuodama, pasišnekėjo su žmogaus sąžine. Tautinė apranga jos uždaviniui tiko. Labai būtų gražu, kad mūsų primadonos tam tikrais momentais nesigėdytų tautinės aprangos. Dėl deklamavimo technikos — kol kas turėtume šiltai padėkoti tiems žodžio dailininkams, kurie nuoširdžiai dirba deklamavimo kultūrai.

Šokio kultūros kryžiaus keliai

Kas yra ta kilnioji ranka, kuri finansuoja nemokamus koncertus čekagiškiams Grant Parke? Per eilę metų tik muzika ir daina. Kokiam nors šokiui ant estrados "vietos nebuvo".

Šviesi galvutė spūstelėjo, ir pernai rugpjūčio 16 d. čekagiš-

Italijos drabužių modeliotojai pagamino paveiksle matomą moterišką suknelę ir švarką. Tvirtinama, kad pavašarui toki drabužiai labai parankūs.

kiai Grant Parke pamatė puikią Ballet Night programą. Tą vakarą žiūrovų prigūžėjo bent trigubai daugiau, negu kitais vakarais.

Balerinos M. Svetlovos lengvi darnūs judesiai ir grakščios pozos žiūrovų neapvydė. Ji esanti laimėjusi kelis tarptautinius konkursus. O Briansky jai buvo geras partneris. Atlikdamas solo kaspiną, jis mus šiek tiek apvydė — neišlaiko vertikalumo. Jo šuoliai puikūs, rankų judesiai gražūs.

Orkestro muzika, šokį įvesdama ir, lydėdama, buvo egzaltuojanti. E. Fischer giliu spalvingu mezzo sopranu sudainavo ispaniškus sentimentus. Jos dainos gražiai papildė baletą pasirodymus.

Tiesa, kad tradicinis baletas masiškai nepagaminamas. Geriems šokėjams ši šokio rūšis bus gera kilnaus judesio mokykla. Tačiau sunku rasti tokį vyrą, kuris ir gerai šoktų ir gerai savo partnerę kilnotų pagal tradicinio baletą reikalavimus. Pagal savo kultūrinę prasmę žmogui tradicinis baletas bus mirštančio patriarchyto paminklas.

Puritoniškoje karalystėje kol kas tik tradicinis baletas drįsta viešai rodytis. Aiškiai matome slavų pavardžių monopolį. Išraiškos šokis tūno pogrindyje. Filmuose matome gražius šokius tik baremų scenose. Dar pasišvyčioja kokios nors neuzgesusi filmų žvaigždutė. Gražus šokis filmams yra uždraustas vaisius.

Vienas mandrųpikis išsitarė, kad Amerikos baletas dar nesurado savojo Aš. Šitaip teoretikai šneka, nors Amerikoje daug yra baletų kompanijų ir šokio žvaigždžių.

Gal tiksčiau būtų pasakius, kad Amerikos baletas, ar gražusis šokis, kaž kada turėjo, bet prarado savąjį Aš.

Per anksti gimusi Amerikos dukra, Isadora Duncan, buvo šokio genijus. Ne gražių intrigu verčiama, su savo talentu ji nuėjo tarnauti Leninui. Rusai taip sutvarkė, kad Isadoros veikla

nepakenktų jų šokio monopoliumi. Architektūroje, tapyboje ir skulptūroje sušalę, rusai bando vadovauti vakarų šokio kultūrai — kaip tas aklas apuokas spangam asilui.

Mums, išraiškos šokio šalininkams, atrodo, kad Amerikos šokio kultūra savąjį Aš suras tada, kai Amerika pradės rimtai domėtis savosios dukros Isadoros Duncan palikimu.

Šitokiems dalykams dėdantis, lietuviškam šokiui atsirado galvosūkis: ar eiti su srove, ar prieš srovę. Yra žinomos baletų studijos, kurios daugiau laukosi rusų mokyklos, kuri vakaruose yra populiariausia. Kitos studijos bando laikytis vakarų Europos puoselėjamo išraiškos šokio. Visų šių studijų siekliai yra kilnūs. Duok tik joms geras talentus, o jos nutašys geras šokėjus.

Vieni mokytojai remiasi kūno kultūra, ir darbą pradeda varlės bei driežo judesiais. Kiti remiasi judesio stebuklais, ir judesio evoliucijos nepripažįsta. Nesusipratimų pasitaiko visoms šokio meno srovėms. Nesusipratimų būtų mažiau, jeigu labiau būtų paisoma fizinių skirtumų tarp mokomų individų. Gal praverstų kūno kultūros studijų centras šokio kultūros labui?

Šokanti lietuvaite

Sunkaus kryžiaus našta tenka Amerikos šokiui. Dar sunkesnį kryžių tenka nešti lietuviškam šokiui. Nepriklausomame Kaune buvo baletas, kur būrėsi viena šokio talentų grupė. Lyg vaiduoklis atsirado D. Nasvytytės studija, kur pradėjo burtis kita šokio talentų grupė. Kur dabar šitie centrai? Vėėjai kaukia, užgimę talentai nyksta.

Pernai per Alvudo bendrasias Kūčias atidžiai stebėjau mažyčių mergaičių plastiką (berniukų nei vieno — ar ne moteriškės monopolis!). Šiandien jos striksi lyg varlikės, o rytoj oru lyg balerinos plaukios.

Pernai, lapkričio mėn., operos baliuje mes, čekagiškiai, pamatėme šaunią baletą porą. Akin krito V. Karosaitės kūno lankstumas. Abiejų technika puiki. J. Puodžiūnas gerai išlaiko vertikalumą. Jis mums, lietuviams, malonus tuo, kad laužo moteriškės monopolį. Karosaitė pagirta tarp moterų. Puodžiūnas pagirtas tarp vyrų.

Užverčiant senuosius meno metų lapus, negalima nepaminėti veržliosios menininkės Valeišaitės studijos pasirodymo garsėjančioje Jonynų sodyboje — Jonynas Hall, Chesterton, Ind. — pernai rugsėjo 6 d.

Nežinau ir ką sakyti apie Jonynų sodybą, suplanuotą ir pastatytą pagal ilgi ilgiausių metų tradicijas, Lietuvos kaimo išsargotas. Lietuviui, atvažiuojančiam į Chicagą, verta pamatyti ir Jonynų sodybą. Pramogų salė su aikštelėmis ir baseinu gražiai tinka prie bendro sodybos vaizdo. Lietuviškas kuklumas ir saikingumas rafinuoja nevingiamą prabangą ir puošnumą. Šituo principu remiasi lietuviška kūryba.

Šokiai įvyko aikštelėje prie pramogų salės, kai sutemo. Pro-

gramą atliko: K. Žembauskaitė, D. Bruškytė, D. Brusokaitė, A. Paškevičiūtė ir R. Paškevičiūtė, pagaliau pati mokytoja. Romantikoje aplinkoje mergytės parodė, ką sugebėjo. Fosforo šviesų efektai ir kiti scenos išradimai suteikė pasirodymui vaiškuolių paslaptingumą.

Prie scenos paruošimo daug dirbo šviesų mechanikas V. Žygas, kuriam priklausė šokio meno riterio titulas.

Po šokių programos nemažas svečių būrelis vaišinosi ir linksminosi pramogų salėje. Jonyų sodyboje praleistos valandos neužmiršamos. Programos atlikimas buvo gera praktika Valeišaitės mergytėms.

Kūno žalojimo monopolis

Kaklo smaigimas yra vienintelis absurdas, už kurį galėtume pabarti sesutės vienuolės. Šiaip jų uniforma dar nėra tokia siaubinga. Sesučių batukai yra žmogiškosios būtybės fundamentas.

Sklinda gandas, kad sesutės dėl kaklo smaigimo visai nesišaudina. Nelabai tiksliai gundo, kad sesučių batukai negražūs. Galime laukti, kad sesutės ligi šiol medicinos pripažintus batukus išsiųs į Egiptą felachienams, ir užsidės balines kurpaites. Gerai pasakė viena sesutė: Apsaugok, Aukščiausias, nuo šitokių naujovių.

Teisinga yra šv. Rašto pasmė: mamų mama Jieva žalčio gundymų paklausė, tik ieškodama vargo, skausmų ir kančių.

Laukinių genčių moters transformuoja savo ausis, nosis ir lūpas. Kiek jos vargšėlės turi iškentėti dėl tariamo grožio! Galime laukti, kad šitas transformavimo menas vieną dieną į Paryžių, grožio centrą, ateis, kaip naujiausias grožio išradimas.

Europos gražuolės savo liemenį gorsetais varžė, o kojytę į kiniškus batukus spraudė. Gražuolių dukters gorsetus ir kiniškus batukus išmetė į rūšį, kaip šlamštą. Dukterų dukters "šlamštą" iš rūšio ištrauks, kaip naujiausia madą. Šitai daina be galo eina ir eis.

Pusiaurūs nusirengusios modistės savo apvaliais kontūrais reklamuoja baltinius, buto reikmenis ir net avalinę. Rinktinė gražuolė nusirengusi. Nusirengimas toks, kad puritoniškas padarumas būtų išlaikytas. Ant

"THE HARTFORD COURANT" APIE PROF. VYTAUTĄ MARIJOŠIŲ

Vytauto Marijošiaus vardas daugeliui kam čia, Naujojoje Britanijoje (New Britain), atsimus į negirdinčias ausis. Betgi puikios muzikos mylėtojų ir tiems, kurie, esą, tarytum dar tebegirdi orkestrinius garsus iš senojo krašto, dar priešistoriniais laikais, — jiems Vytauto Marijošiaus vardas — visiškai šeimyninis ir įtikinamiausias įprastas vardas.

Jis buvo garsus vyras gimtajame krašte — Lietuvoje. Plojimai muzikos salėse Kaune, Vienoje, Prahos ir kitose sostinėse

kojyčių balinės kurpaitės. Aukštos, kaip kūjokai. Pasakykime šitai gražiajai avelėi:

Ant savo kaulelių šitas kurpaites tu išmėgink. Nors po tris valandas, sunkų darbą atlikdama, kasdien tu jas panešio. Po trijų mėnesių tu stovėsi ir vaikščiosi, kaip Neandertalio žmogus, gamtos muziejuje matomas. Gal tada moterėlė prisimins, ką medicina sako apie avalinę.

Patriarchato išminčius pasakė: Moteris kančiai pasmerkta todėl, kad Jieva buvo kaltesnė, negu Adomas. Šitą mintį sufirštino vienas džazo šokėjas, madų tarnas. Jis tiesiog pasakė, kad moteris kančiai yra sutverta.

Advokatas Charles P. Kal Naujienose pernai įspėjo sukvailiojusius senius, kad jie būtų atsargūs su saloninių šokių mokyklomis. Pasirodo, kad tos vadinamos šokių studijos ne tik žmogui į skolas gndriais kontraktais varo, bet ir kai kieno sveikatai pakenkia. Fizioterapai sako, kad šokis, pagal kūno kultūrą praktikuojamas, žmogui eina tik į sveikatą. Šokių studijos žino, kas žmogui sveiką ar nesveiką. Tačiau su kūno kultūra pinigų nepadarysi. Tad jų samdomos mergaitės turi avėti tik balinėmis kurpaitėmis per visą studijos darbo laiką. Ilgesnį laiką šitomis sąlygomis padirbėjusios, šokių mokytojos tampa amžinomis invalidėmis.

Yra nevyriškų vyrų, kiniškais batukais avinčių. Jų kojos nepanašios į žmogaus kojas. Tačiau kūno žalojimo monopolis moteriškai priklauso.

— dar tebeskamba jo ausyse. Jis buvo pagerbtas ir apdovanotas būv. Čekoslovakijos prezidento Benešo.

V. Marijošius — tai esąs tas menininkas, kuris kartą pasakęs, jog: "Geriau šluosias gatves Amerikoje, negu diriguosias pavergėjų orkestrams". Jis dabar dirguojas Naujosios Britanijos Simfoniniam Orkestrui (The New Britain Symphonie Orchestra).

Tai buvusios Kūčios 1948 metais ir lengvos sniegulės besdraikytos ore, kai V. Marijošius, jo žmona ir trys vaikai atvažiavę į New Britain. Jiems tekę matyti sunkių dienų ir naktų, besikilnojančių iš vieno į kitą kraštą, norint išvengti rudųjų ir raudonųjų persekiojimų.

Čia gi — iš karto V. Marijošius pradėjęs uždribti duoną sau ir šeimai — vargonininkaudamas ir vesdamas chorą šv. Andriejaus parapijoje.

Likimo ironija buvusi tik ten, kad šioji šeima — nebegalėjusi padėkoti savajam rėmėjui, kun. Motiejui Pankui, mirusiam tos parapijos klebonui.

Tad ir buvęs Tėvas Pankus, visiškai nepažinojęs Marijošių šeimos, kuris užsukęs ratus, kad ši šeima — atvyktų į tą miestą.

Deja, kada Marijošių šeima atvažiavusi — tos parapijos klebonas jau buvęs miręs.

Su stipriais Vytauto Marijošiaus pirmaisiais žingsniais šiame mieste, muzikiniuose takuose — jo talentas pasidaręs gerai žinomas dr. Moshe Paranov, Hart Kolegijoj. V. Marijošius buvęs pakviestas jungtis į muzikos fakultetą ir 1950 m. patvirtintas tikroju fakulteto moko-mojo personalo nariu. Dabartiniu metu V. Marijošius esąs asociate professor ir vadovas (chairman) dirigavimo departamento of the Hartt College of Music of the University of Hartford.

V. Marijošius šiuo metu esąs

53 m. amžiaus, penkių pėdų ir 9 inčų ūgio ir nusverias svarstyklės iki 218 svarų, pražilusiais plaukais, šukuojamais į viršų, inteligentiškos išvaizdos, visad paprastai, bet labai švariai apsirengęs. Šis "muzikos vyras" kalbąs penkiomis kalbomis gerai ir susikalbėti dar galis — ke liomis kitomis.

Jis gimęs Lietuvoje, Panevėžyje. Baigęs konservatorijas Klaipėdoje ir Prahos. Jis buvęs dirigentu ir muzikiniu direktoriumi Lietuvos Valstybinėje Operoje ir dirigavęs Prahosje Radijo Orkestrui bei Čekoslovakų Filharmonijai.

Jis esąs buvęs svečiu dirigentu New York Symphony of the Air ir Chicago Symphony, o taip pat — dirigavęs Hartfordo Muzikos Festivaliui, kaip lygiai — ir Hartfordo styginiam (String) Orkestrui per penkis sezonus.

1945 m. Austrijoje amerikiečių armija V. Marijošiaus šeimą pasiuntusi į tremtinių stovyklą Linze ir V. Marijošius — tenai buvęs išrinktas kaip Pabaltiečių pabėgėlių reprezentantas prie amerikiečių administracijos.

Ponų Marijošių trys vaikai esą: Elona Vaišnienė, kurios vyras — yra Yale universiteto profesorius; kita duktė — Gražina — esanti seselė Nekalto Prasišėjimo vienuolyne Putname, ir sūnus — Marius, pasiiliosavęs iš armijos kaip lakūnas, dabar studijuoja Hartfordo universitete.

Pr. Alšėnas

D J'S BEAUTY SALON

6730 So. Pulaski Rd.

For the styles to glamorize you in the

year ahead!

Permanents — Styling — Tinting —

Frosting — Silver Blending —

Cutting — Shaping.

Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M.

Sat. 9 — 5, Sun. — 9 — 1.

Phone for appointment 582-1383

NUNEZ TREE SERVICE

LICENSED — INSURED

Topping, pruning, removing, surgery.

We also do all types of hauling.

(3 fully equipped trucks available).

Also City & Suburbs

FOR FREE EST. CALL

728-6281

COSMOS PARCEL EXPRESS CORPORATION

Patikima ir žinoma firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą leidžiamiesiems siuntiniams į USSR

PRANEŠA:

Ellėje garantuojamų užsakymų sovietinės gamybos prekėms, kaip tai: AUTOMOBILIAMS, ŠALDYTUVAMS, TELEVIJOS APARATAMS ir kt., pats gavėjas gali pasirinkti dovanas už bet kokio dydžio sumą.

Jūs taip pat galite užsakyti MAISTO PRODUKTŲ DOVANAS giminėms, esantiems USSR. Pristatymas skubus iš produktų sandėlių, esančių SOVIETŲ SAJUNGOJE. Kainos prieinamos.

Katalogų prašykite bet kuriame mūsų skyriuje arba Vyriausioje Įstaigoje:

45 West 45th Street,

New York, N. Y., 10036, Room 1101

Tel. CI 5-7905

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

yra geriausia dovana Žiemos vakarams.

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuvius galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo Žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimeina ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdus gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išėvių švi-suolių gyvenimu ir jų kieta, ideologinė veikla.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaičio - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

VLADAS JASILIONIS

LENKŲ ŠVENTVAGYSTĖ VILNIUJ

Kaip lenkai kėsinosi Aušros Vartų Madoną pajugti Pilsudskio - Želigovskio interesams

Naujienu š. m. 27 Nr. vasario 3 d. buvo straipsnis, užvardintas "Lenkiškoji versija apie Aušros Vartus".

Kadangi čia lenkų buvo iškeltas dalykėlis, kurs man yra gerai žinomas, atseit "W tej Ostrej Bramie Obrona patężna", tai apie jį čia ir panagrinėsime, o paskiau pasižiūrėsime ir apie "Co w Ostrej świeci Bramie".

Mane suįdomino dalykas, kad lenkų laikraštis paduoda tik tas vietas giesmėje, kurios jiems naudingos, o kurios jų grobuoniškoms užmačioms yra priešingos, tas praleidžia.

Aš tą giesmę moku nuo vaikystės dienų. Išmokau iš savo senuko Adomo Jurkuvėno, matos tėvo, kurs buvo gimęs 1845 m. Akvieriškės km., Strūnaičio parapijoj, Lentupio valsč., švenčionių apskr.; nuo vaikystės dienų gyveno Šišniškių kaime, tos pačios parapijos; mirė 1931 m. vasario 19 d. Šišniškiuose.

Jis mokėjo neblogai lenkiškai melstis, nes tais laikais daug kas visiškai nemokėjo lenkiškai kalbėti, o meldėsi lenkiškai.

Tad čia ir paduosiu tą giesmę, kiek aš ją prisimenu, apie kurią čia eina kalba.

O ji prasideda taip:

Obrona Wielka miasta Gedymina
Wilna całego Pocięcho jedyna
W tej Ostrej Bramie Obrona potężna
Królowa Polski a Litewska Księżna.
Mieśkanie Boga i złocisty Domie
Swój pałac skladasz tu pszy
Ostrej Bramie
W stęszym mieście Stolicy
Mądrości
Tu rezydujesz darów obfitości.

(Apsauga didi Gedimino miesto,
Viso Vilniaus vienintelė paguoda,
Tuos Aušros Vartuos apsauga
galinga,
Lenkijos karaliene, Lietuvos kunigaikštienė.

Dievo buveine ir aukso namai —
Statai savo rūmus čia prie Aušros
Vartų.
Sostinės mieste, išminties santine
Čia vadovauji malonių gausybei).

Žinoma, kad "Głos Polski" nepatinka giesmėje žodžiai "Gedimino miesto" arba "Sostinės mieste", nes tai jiems primena, kad Vilnius yra kažkieno sostinės miestas, o ne paprastas Lenkijos provincijos miestas, kokiu jie Vilnių būtina norėtų paversti.

O kas dėl giesmės senumo, tai jie ir čia pučia arabus, kad ji jau 1761 m. buvo giedama.

Kadangi tą giesmę parašė Adomas Mickevičius kaip himnų Aušros Vartų Panelei švenčiausiai už jo stebuklingą pagydymą (arba iš numirusių prisikėlimą), kaip matysime jo knygoje "Pan Tadeusz" (Adomas Mickevičius gimė 1799 m.), tai toji giesmė ir buvo paplitusi tik 19-to šimtmečio viduryje.

O "Głos Polski" jau nori įrodinėti, kad toji giesmė buvo giedama "Od nie pamieęnych czasów" (nuo neatmenų laikų).

Dabar mums aiškėja ir kita

nepaslaptis: "Co w Ostrej świeci Bramie".

Ogi A. Mickevičiaus iš knygos "Pan Tadeusz".

"Panno święta Co w Ostrej
świecisż Bramie

I Jasnej bronisz Częstochowy
Ty co gród zamkowy

Nowogródzki,
ochraniasz z jego wiernym
ludem

Jak mnie dziecko do zdrowia
powróciłas cudem.

Gdy od płaczącej matki pod
Twoją opiekę

Ofiarowany, martwą podnios-
łem powiekę

I zaraz mogłem pieczo do
Twych świątynų progu

Ićś, i za zwrócone życie
podziękować Bogu.

Vertimas lietuviškai:

Pana šventoji, kuri švieti
Aušros Vartuos

ir saugoji šviesią Čensto-
chavą;

Tu, kuri saugoji Naugarduko
pilį su jos ištikima liaudimi.

Kaip man vaikui sveikatą
gražinai stebuklu

Kada verkiančios motinos
Tavo globai,

Paaukotas, mirusias blakstienas
atvėriau

Ir tuojau galėjau pėsčias į
Tavo šventovių

slenksčius eiti ir už sugrąžintą
gyvybę padėkoti Dievui.

Aš manau, kad ir "Głos Polski" geriau žino, ką Adomas Mickevičius turėjo mintyje, rašydamas "Królowa Polski a Litewska Księżna". Nes "Pan Tadeusz" knygoje aiškiai rašo "Co w Ostrej świecisż Bramie i Jasnej bronisz Częstochowy". Būtent, Panelė švenčiausia yra tik viena. Ji šviečia Aušros Vartuos kaip Lietuvos Kunigaikštienė, o gina Čestochavos Jasna Góra, kaip Lenkijos karalienė. Ji yra ta pati: Liurde, Fatimoj, Vilniuj, Šiluvoj. Jos pasireiškimo vietų yra gi daugybė pasaulyje.

Dar sugrįškime prie tos giesmės: "Królowa Polski a Litewska księżna".

Jos yra dar keli posmeliai, bet aš iš atminties jų visų neprisimenu. Žinau, kad yra dar posmas:

"Przy Karmelitów kościele
jaśniąca
słynna cudami Panno
Wszęch-
magąca"

(Prie Karmelitų bažnyčios
šviečiantį garsi stebūklais Pana
Galingoji).

Mano senelis sakydavo, kad tą giesmę parašė labai didelis "galvočius" Adomas Mickevičius; žodžio "poetas" jis nežinojo. Jis apie Mickevičiaus stebuklingą pagydymą dažnai pasakodavo.

Jis sakydavo, kad Mickevičius būdamas vaikas sėdėjo ant lango, ir iškrito lauko pusėn ant akmenų ir buvo užsimušęs. Buvo ilgą laiką negyvas, nekvepavo ir nebuvo pulso. Jo motina labai sukrėsta tragedijos, desperatiškai kreipėsi į Aušros Var-

Vladas Jasilionis kaipo naujokas 1934 m. lapkričio mėn. lenku kavalerijoj, stovi dešinėje, Bochnia mieste, prie Krokuvos.

tų Panelę švenčiausia ir Jai mažąjį Adomuką paaukojo. Pasižadėjo jos paveikslą lankyti. Ir Adomukas staigiai atsikėlė kaip nieko nebūtų įvykę. Kaip ten bebūtų, bet Mickevičius savo svarbiausiame veikalė "Pan Tadeusz" apie tai aiškiausiai pasisako.

Dabar kas dėl vainikavimo Aušros Vartų Paveikslu 1927 m. Tai ir buvo atlikta labai didelė šventvagystė. Užimta amžina Lietuvos sostinė smurtu ir klaseta. Norint užmaskuoti užgrobiimą, norima į savo smurto veiksmus įvelti Dievo Motinos autoritetą.

O ji nuo amžių yra žinoma kaip Gailestingumo Motina, Nusiđėjėlių gynėja, Nuliūdusiųjų paguoda, Teisybės paveikslas. O lenkai jai nori įbrukti "Smurtininkų pritarėjos" titulą, suteikdami jai svetimame mieste Lenkijos karalienės titulą. Žinoma, jai tas lenkų titulas ir auksas visai nesvarbus. Jai yra svarbesnės lietuvių artojų širdys, kurias ji pamėgo ir teikė malones per amžius.

Kai per vainikavimą lenkai laukė atvykstant lietuvių delegacijų, kurios nužemintai nusilenks Želigovskio smurtui ir šventvagiškam vainikavimui, tai vietoj "Kauno Lietuvos" delegacijų, staigiai iškilo juodas debesis nuo Lietuvos pusės ir pridarė prajovų, kurie buvo nepaprasti, ir nepaprastu laiku. Apie tai skaitytojai yra skaitę netolimoje praetyje, o aš jau tada apie tai girdėjau iš ten buvusių žmonių.

Tai ir buvo stebuklas.

Pavyzdžiui. Jau tokio stebuklo nereikia iš jos tikėtis, kad sakysim, moteriškės pavidale paėmus šluotą ir pradėjus vanoti lenkams per galvas. Tai būtų jau smurto veiksmas lygus lenkų papildytam.

Kai lietuviai į vainikavimą neatvyko, tai žinoma lenkams nepatiko, tad žurnalas "Przewodnik Katolicki" 1927 m. rugpiūčio mėn. ilgą eilėrašį (apie 2 puslapius) "Duma o generale Lucijanie Želigowskim" (Dūmėjimai apie generolą Lucijoną

Želigovskį) pradeda šiais žodžiais:

"Co wtdedy szułas, kiędy wódz ci karal w ziasę na swe barki miasto wodzu miłę" (Ką tada jautėi, kai tau vadas liepė paimti ant savo pečių miestą vadui mielą). (Maršalas Pilsudskis mėgdavo Vilnių vadinti "mielas miestas").

Ten tarp kitų eilučių, garbinančių generolą Želigovskį, buvo kuo pikčiausiai apie Lietuvą atsiliepiama.

Kai kurias iš jų čia paduosiu.

"A žmudz Kowieńska, która jadęm sączy. Chociaż od wiekow wspólnie z nami żyła. Wczesniej lub późnij z Polską się połączy. Bo w zgodzie jedność a w jedności siła. (O Kauno Žemaitija, kuri nuodais srūvena, nors ir nuo amžių bendrai su mumis gyveno, anksčiau ar vėliau su Lenkija susivienys, nes sutarėme vienybe, o vienybėje galybė). (Jad, lenkiškai, gyvatės nuodai, o paprasti nuodai "truczna").

Dabar pamastykime, kokiais nuodais Kauno žemaitija srūveno?

Ogi, kad apsigynė ir nesidavė užimama, o lenkams sunkioje valandoje 1939 metais nepuolė jų, nors turėjo auksinę progą ir teisę. Nesinaudojo momentu, nors dar daugeliui ausyse skambėjo lenkiški riksmas ir spiegiškai iš 1938 metų: "Marsz na Kowno" arba "Wodzu prowadz nas na Kowno"!

Nekeršijo jiems, bet elgėsi geriau, negu to reikalavo tarptautinės teisės.

Tą aš gerai žinau, nes tuo laiku buvau lenkų kariuomenėje ir pakliuvau vokiečiams į nelaisvę. Paskiau teko sutikti pažįstamų, kurie buvo Lietuvoje internuoti. Jie visi kaip vienas apie Lietuvą atsiliepia kuogeriausiai.

(Bus daugiau)

VISI LIETUVIAI, KAIP PAVIENIAI,
TAIP IR ORGANIZACIJOS, DRAUGIJOS — PAREMKITE SAVO AUKOMIS "NAUJIENŲ" MAŠINŲ FONDA. JŪSŲ SKUBI AUKA PASPARTINŠ "NAUJIENŲ" TOBULEJIMA.

Iš B. Bardot labai privataus gyvenimo

“La Mandrague” yra vieniša, aukštu, baltai dažytu mūru apsupta Brigittes Bardot vila prie St. Tropez (prancūzų Rivieroje). “La Mandrague” — tai aistrų dangus, tai vienišumo pragaras. Čia nėra nei radijo, nei televizijos. Telefonas irgi paslėptas. Ponia Bardot neapkenčia skambesio. Niekas neprivalo jos trukdyti, kai ji yra nugrimzdusi savo svajonių miraze. Aš daug kartų mačiau ją — sako vienus metus buvęs jos tarnas Guido Albert — kai ji daug valandų gulėjo ant žemės ir klausėsi vis tų pačių Sacha Distel ir Gilbert Becaud plokštelių. Aš daug kartų mačiau, kai ji dažnai ašarodama, apie savo gyvenimo aktualijas telefonu kalbėjosi su savo motina. Jos motina yra vienintelė, kuria ji pasitiki. Tik jai vienai ji atidengia savo širdį, savo skausmus, savo nusivylimus ir savo pyktį. O ji turi daug ką atidengti. Ji yra nepatenkinta, nepasitenkinusi.

Kiekvieną dieną, kai ji atsikelia, ji pati tvarko savo miegamąjį kambarį. Sutvarko savo lovą ir vėl atsigula dar pamiegoti. Ji man pasakė: “Mano miegamąjį kambarį aš pati sutvarkysiu”.

Pietų metu ji pusryčiauja. Po to ji dirba su dulkių siurbliu ir dulkių valytoju — maudymosi kostiume. Padengia antklodes ant savo lovos.

Aš manau, kad ponja Bardot žmonių nemėgsta. Ji jų bijo. Jų klausimų. Jų žvilgsnių.

Aš buvau liudininkas, kad ji neišėjo iš namo, kai prie jo stovėjo ir jos laukė turistai su ma-lonia šypsena.

Tokiais atvejais ji išbaldavo. Prakitais pasirodydavo ant jos kaktos. Ji virsdavo į lovą ir ten gulėdavo nejudėdama. Jos višas kūnas drebdavo, net oda pasidarydavo šiurkšti. Aš turėdavau ją apkloti ir jai atnešti bonką su karštu vandeniu.

Ji labai kenčia nuo tokių priepuolių. Dėlto ji yra kreipusis, kaip man teko sužinoti, ir į nervų gydytoją.

Šita žmonių baimė yra kalta, kad “La Mandrague” viloje ji praleidžia užsidariusi ištisus mėnesius.

Tikrai keista moteris.

Tačiau nemalonu pasidaro, kai ji ima švilpauti.

Tai yra blogas ženklas. Tai reiškia: “La Mandrague” kyla audra.

Su švilpavimu prasideda neįaukios scenos. Mažais, nervingais žingsniais ji trypia per saloną pirmyn ir atgal. Pačiumpa

porcelianinį daiktą ir smogia juo į sieną. Ji šaukia, ji koliojasi. Pagaliau įbėga į miegamąjį kambarį ir užsidaro. Sudrasko lovos uždangalus, su dantimis suplėšo pagalves. Ir verkia, nenuraminama, valandomis.

Pagaliau ji kalbasi telefonu su savo motina.

Tatai jai padeda. Kai ji nurimdavo, pasiūsdavo mane į miestą klijų parnešti. Kad jais tą poceliana, kurį ji sudaužė, aš suklijuočiau.

Kartais ji sudaužydavo taip, kad klijais nebegalėdavau suklijuoti. Vienais metais ponja Bardot pradėjo galvoti apie senatvę. Šitos mintys ją taip paveikė, kad ji ėmėsi žygių, kurie nustebino visus jos draugus: ji St. Tropez kapinėse nusipirko kapui sklypą. Apie tai — išskyrus jos draugus — niekas nežinojo. Bet tai yra tiesa. Ji ilgą laiką iš savo miegamojo kambario per langą žiūrėdavo į mažus, baltus kryžius kapinėse prie pa-baišos antrojo įėjimo.

Dvasinės depresijos, kurios pas kitus žmones besikaitaliojančiuose kasdieniniuose gyvenimuose greit pračina, ponja Bardot reišė daugiau, ir vieną kartą dėl to ji beveik prarado savo gyvybę. Apie jos prieš kelis metus mėginimą nusižudyti žino visas pasaulis.

Aš jums papasakosiu, kaip ponja Bardot praeitais metais į rugsėjo 9 naktį vėl norėjo sau atimti gyvybę.

Dėlto, kad nuo jos pasitraukė Samy Frey.

Ponia Bardot tada gyveno savo miesto bute Paryžiuje Avenue Paul Doumer, netoli nuo Triumf arkos.

Gal jai šitame bute trūko įprasto “La Mandrague” jaukumo. Gal motina neatsiliepė prie telefono. Gal ji pati šį kartą nebe-norėjo telefonuoti.

Ji paėmė miegamųjų tablečių.

Paskutinę akimirką rado ją gydytojas Dr. Jacques Cottard.

Dr. Cottard norėjo tuojau ją nugabenti į ligoninę. Tačiau ponja Bardot ir kai kurie atvykę jos draugai protestavo. Kad nesužinotų publika.

Taip vidunakčio metu į Avenue Paul Doumer buvo atvežta skilvio pompa ir deguonių pala-pinė. Dvi dienas ponios Bardot iš akių neišleido dvi seserys.

Tuo laiku ponja Bardot buvo susidraugavusi su Bob Zaguri. Santykių nutraukimas su Samy Frey jos sielos pusiausvyros neturėjo sugriauti.

Tačiau tada ji dar nežinojo,

Muzikė Charlotte Moorman išėjo grofi koncerte naktiniuose marškinuose. Ji grojo šalia maudymosi baseino. Kad parodytų savo modernškumą, ji įšoko į vandenį, o vėliau išsiriogino ir tęsė koncertą. Ji mano, kad ji esanti labai moderni, tuo tarpu publika suabejojo jos virtuozškumu.

kad Bob Zaguri bus nauja, didelė jos gyvenimo meilė. Ji tai pastebėjo vėliau. Ir tada mes “La Mandrague” viloje gyvenome tikrai puikiai...

B. Bardot 1958 m. sausio 7 d.: “Aš gyvenu tik momentui. Aš negalvoju apie ateitį. Aš esu, kaip gyvulys arba kaip vaikas. Aistra, ir drausmė nesiderina tarp savęs...”

B. Bardot 1958 m. kovo 5 d.: “Aš tik tada jaučiuosi saugi,

kai j mane žiūri vyras, kuris negali pakęsti, kad manimi domisi kiti vyrai...”

Iš “Neue Illustrierte”.

L. Kvecas

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

FOX COLLEGE

If you are not given the opportunity to accept a career position for a least \$5000 a year to start, after you are graduated from Fox College, all tuition payments will be refunded in full.

—Earl B. Fox, President.

A Professional School of Business, Training Executive Assistants and Office Instructors.

(All Students Accepted Only on the Basis of Test Results and a 30 Day Tuition Refundable Period).

ST 3-6780

79TH & HALSTED ST.

PEPE'S

OLD TIME

BAR - CAFE

Serving The Finest in Foods Imported Beers On Tap

767-9368 ★ 4142 W. 63rd ST.

SPECIALUS PASIŪLYMAS!

VISUOMENEI PAGEIDAUJANT atnaujiname mūsų ankstyvesnį labai patrauklų ir didelį pasisekimą turėjusį pasiūlymą dovaninio Lietuvą siūstino maisto siuntinio:

M-13: 6 sv. miltų, 4 sv. taukų, 2 sv. sievto, 2 sv. ryžių, 1 sv. šokolado, 1 sv. cukraus, ½ sv. kakavos, ½ sv. arbatos, 1 dž. Nescafe, 2 unc. lauro lapų, 2 unc. pipirų ir 1 sv. razinkų. Kaina tik 30 dol. su pasiuntimu ir muitu.

JAU GAVOME NAUJAS pavasarinės vilnones ir nailono labai gražias medžiagas ir siūlome šiuos mūsų parinktus siuntinius:

N-4: 16 jardų nailoninės sunkios, nepermatomos, su gėlėmis įvairių spalvų medžiagos, keturioms suknelėms, už \$45.00.

N-3: 10½ y. labai tvirtų ir gražių mėlynų, juodų, arba rudų anglišku grynoms vilnos medžiagų trims vyr. eifutėms arba 3 moteriškiems kostiumams ir vienam extra. Tik už \$55.00.

P-3: 6 jardi dviems vyr. arba mot. žieminiams arba pavasariniams paltams (pagal Jūsų pageidavimą) ir 3½ jardi extra geros Jūsų pageidaujamos spalvos medžiagos vyr. arba mot. kostiumui. Tik už \$75.00.

Į nurodytas kainas įeina visos pasiuntimo išlaidos — Sov. licencija, muitas, supakavimas, pasiuntimas ir draudimas. Gavėjui nieko nebereikia primokėti. Garantuotas pristatymas — per 4 sav. nuo užsakymo gavimo dienos.

Rašykite, siųskite užsakymus, reikalaukite pavyzdžių:

BALTIC STORES LTD.

421, HACKNEY RD., LONDON, E. 2. GREAT BRITAIN

Seniausia lietuvių bendrovė Anglijoje, veikianti nuo 1938 m. Nuosavos krautuvės ir urmo sandėliai Londone.

ATSTOVAI USA:

L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill. Tel. 436-0494 ir GAIVA, 3570, West Vernor, Detroit 16, Michigan.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

CARINĖS RUSIJOS RŪPESČIAI IR REVOLIUCIJA LIETUVOJE

Šimet sukanka 60 metų nuo 1905 metais įvykusios Rusijos imperijoje, tuo pačiu ir Lietuvoje, revoliucijos ir Didžiojo Vilniaus Seimo priimtios rezolucijos, kurios atgarsyje Lietuva priėjo iki nepriklausomybės.

Iš istorijos žinome, kad carinės Rusijos okupuotuose kraštuose visą laiką reiškėsi gyventojų nepasitenkinimas, išstojimai prieš valdžią ir ieškojimas būdų iš okupacijos išsivaduoti. Caro valdžia veikė suiminė, sodino juos į kalėjimus, trėmė į Sibirą, šaudė ir korė. Kai vienoje vietoje nuslopindavo revoliucinį židinį — įsiliepsnėdavo kitoje. Ir taip be pertraukos. Net pati rusų tauta siekė nuverstį monarchinę valdžią ir įsteigti respubliką. Caras, įsaudamas pavojų sostui, žadėjo žmonėms įvairių lengvatų, tačiau pavergtos tautos juo nepasitikėjo ir siekė nepriklausomybės.

Iš sovietų išleistas rusų kalba dokumentinės knygos "1905—1907 metų revoliucija Lietuvoje" matosi, kad šio šimtmečio pradžioje imperijos valdžia ypatingai buvo susirūpinusi išlaikyti padėtį ir tam tikslui griebsi didinti policijos sargybas. Faktai patvirtinti, duodu iš rusų kalbos verstų būdingų raštų ištrauką ir nuorašą.

"1903 m. gegužės mėn. 31 d. Vidaus Reikalų Ministro pranešimas Vilniaus General Gubernatoriui apie Vilniaus, Kauno ir Litosės Rusijos gubernijose policijos sargybų įvedimą.

Valstybės Taryba, žiūrėdama jungtinių departamentų įstatymų, eivilinių ir dyasinių reikalų, valstybės ekonomijos ir pramonės, švietimo ir prekybos, bendramė susirinkime išnagrėjęs Vidus Reikalų Ministerijos pasiūlymą įsteigti 46 Europinės Rusijos gubernijose policijos sargybas, pareiškė nuomonę:

I. Apsaugojimui gerovės, bendros ramybės, saugumo ir tvarkos miesteliuose prižiūrimos apskrities policijos, laikinai įsteigti, prieš bendrą pertvarkymą vietinio valdymosi, gubernijos: ... Vilniaus, Gardino, Kauno... (Suvalkų gubern. nėra. B. P.) apskričių policijos sargybas pagal šias taisykles:

1) Apskrities policijos sargyba sudaroma iš uriadnikų (vyr. policin.) ir stražnikų (policininkų).

2) Kiekviename valsčiuje skirti vieną uriadniką ir reikalingą skaičių stražnikų. Bendras stražnikų skaičius visose išvardintose gubernijose skiriamas skaitant ne daugiau vieno stražniko kiekviename abėjų lyčių 2500 gyventojų.

3) Apskričių policijos sargybų aukščiausioji vadovybė priklauso vidaus reikalų ministrui; gubernijose — pavaldį gubernatoriui; apskrityse — apskrities ispravnikui (policijos vadui), nuvadose — nuov. viršininkui; gyvenvietėse, kuriose įsteigta ypatingi nuov. viršintin-

kaif arba prižiūrėtojai — šiems. Stražnikai priklauso uriadnikams.

4) Stražnikus paskirsto pagal plotą, gyventojų skaičių ir kitas vietas sąlygas: gubernijoms — vidaus reikalų ministras, o gubernijų ribose — gubernatoriai.

5) Apskrities sargybos laikinas perkėlimas sustiprinimui vienos gubernijos kita, atliekamas vidaus reikalų ministro; general gubernatorių ribose — general gubernatoriaus; gubernijose — gubernatoriaus ir apskrities ribose — apskrities ispravniko.

6) Uriadnikai ir stražnikai gali būti raiti ir pėsti...

Vidaus reikalų ministras valstybės sekretorius Pleve".

1903 m. lapkričio 29 d. einančio Vilniaus gubernatoriaus pareigas pranešimas Vilniaus general gubernatoriui.

"Pasirėmęs didenybės patvirtintu š. m. gegužės 5 d. nuostatu, kuriuo vidaus reikalų ministerija paskyrė Vilniaus gubernijai 151 raitą uriadniką ir 556 pėsčius stražnikus policijos sargyboms, kurios turi pradėti veikti nuo 1904 m. sausio 1 d., tuo pat metu įvedant į pareigas uriadnikus ir šimtintikus.

Į nustatytą sargybų kompleksitavimą gali įeiti jau esantieji policijos uriadnikų pareigos 138 asmens, tačiau jų dauguma labai silpnai supažindinti su policijos tarnybos pagrindais. Todėl į 569 neužimtas vietas, arba ir virš šio skaičiaus, turint galvoje, kad iš skirto skaičiaus kai kurie uriadnikai gali pasirodyti visai netinkamais tarnybai, reiktų skirti naujus žmones...

Kiek galima rūpindamasis geresnė policijos tarnybos organizacija gubernijoje, aš radau būtiną reikalą Vilniaus mieste atidaryti 100 žmonių paruošiamąją policijos sargybą šešiasavaliūniū kursu mokyklą. Šią mokyklą atidaryti š. m. spalio 1 d. ir pavadžiau Vilniaus vicegubernatoriaus tikram valstybės tarėjui Dolgov-Saburovo vadovybei. Mokymą atlieka mano pakviesti asmens.

E. gubernatoriaus p. grafas Palen".

Kilus revoliucijai, caro valdžia policijos jėgų neužteko, todėl tvarkos atstatymui panaudojo Lietuvoje esamas kariuomenės įgulas. Gali kilti klausimas, kiekgi tos kariuomenės Lietuvoje buvo. O jos buvo nemažai.

Vilniuje buvo: 105 pėst. Orenbursko pulkas, 106 p. Ufimsko p., 107 p. Troicko p., 108 p. Saratovo p., 109 p. Naujų Trakų p. (rusiškai — Nowotrokskij), 170 p. Malodešnos p., 172 p. Lydos p., 3 Dono Kazokų p., Preobrožensko pulkas, Oksko pulkas, 27 artil. brigada, 3 sapiorų batalionas, 4 sap. bat., 2 pantonų batal., 2 geležink. batal., 4 parko mortyrų artil. divizionas.

Kaune buvo: 109 pėst. Volžko pulkas, 110 p. Kamsko p., Šančiuose trys tvirtovės pulkai, 7 drag. Novorosijsko p., 6 raitoji artil. brigada, 5 art. brigada,

3 kaval. divizija ir A. Panemunėje tvirtovės artilerija.

Marijampolėje buvo 111 pėst. Dono pulkas ir 9 drag. Elisavetgradsko pulkas; Kalvarijoje — 112 pėst. Uralo pulkas ir dar vienas; Vilkaviškyje — 8 drag. Smolensko pulkas ir pėstininkų; Panevėžyje — 179 pėst. Ust-Dvinsko p., 246 p. Grazovetsko p.; Šiauliuose — 113 p. Staroruski p.; Ukmergėje ir Kėdaičiuose buvo išskirstyta 59 artilerijos brigada; Varėnoje stovėjo 2-os brigados 3 sap. batalionas; Alytuje — kavalerijos pulkas ir artilerija ir Gardine, kiek pavyko išsifruoti, 26 art. brigada. Aišku, buvo Suvalkuose, gal būt, ir Augustave.

Kaip žinome, kariuomenė sukilėliams buvo negailestinga; ne tik kančius, kardus ir šautuvus naudojo, bet ir artileriją paleido į darbą. Tačiau lietuviai nepabūgo ir, kiek pajėgė, valdžiai priešinosi. Kad vietos rusų valdžiai įvarė daug baimės, liudija išgastinga Suvalkų gubernatoriaus telegrama: "1905 m. lapkričio mėn. 30 d. Suvalkų gubernatoriaus Stremiauchov'o iš Kalvarijos telegrama Varšuvos generalgubernatoriui.

Lietuvių apskrityse pilna anarchija. Už apskričių miestų visose valsčiuose veikimas paraližuotas. Kariuomenės maža. Galime gauti daugiausia du eskadronus, kurių pareikalauta. Tik moraliai reikšmingas karo stovis gali tvarką apsaugoti. Man asmeniškai generolo barono Bistromo perduotomis žiniomis Vilniaus generalgubernatorių išvažiavo į Peterburgą prašyti karo stovio. Prašau tarpininkavimo šiame reikale ir lietuviškose apskrityse uždėti pareigą (karo viršininko) Smolensko pulko vadui.

E. gubernatoriaus p. Stremiauchov".

Kokie tie lietuvių apskričiai? Aišku, iš šios žinios:

"1905 m. gruodžio 5 d. Vidaus reikalų ministerijos valdytojo Vilniaus generalgubernatoriui žinia apie Nikolajaus II rezoluciją ant pranešimo dėl būtinumo įvesti Suvalkų gubernijos lietuviškose apskrityse (Seinų, Kalvarijos, Marijampolės, Vilkaviškio ir Vladislavovo karo stovį.

Ant mano pranešimo apie būtinumą įvesti Suvalkų gubernijos lietuviškose apskrityse, pasireiškus ten netvarkai, karo stovio, valstybės imperatoriaus nuoširdžiai užrašyta "Kauno gubernijoje taip pat lietuviai".

Apie tokią didenybės rezoluciją turū garbės pranešti jūsu aukštajai prakilnybei, nuoširdžiai prašydamas man pranešti jūsu šiuo reikalu išvadą.

Vidaus reikalų ministerijos valdytojas Durnov".

Dar pora įdomesnių raštų: "1905 m. gruodžio 7 d. Kauno gubernijos žandarų viršininkas pranešė Kauno gubernatoriui.

Iš pranešimo man priklausančio puskarininkio Rokiškio punkte (Novoaleksandrovsko apskrit.) matosi, kad lietuvių apylinkėse gyventojai ginkluojasi pistoletais, šautuvais, ietimis ir durtuvais. Visi kalviai gamina durtuvus ir ietis. Ūkininkai ren-

kasi būriais po 100 ir daugiau žmonių, ateina į sentikių kaimus ir priėvarta reikalauja prie jų prisidėti, nes paskleisti gandai, kad atvyks juodašimčiai ir daužys gyvenvietes. Tikrumoje šie gandai tarnauja pasirusimui net taikių gyventojų apginklavimui tikslu savo apsigynimui. Sentikiams siūlo eiti su jais į sukilimą, kuris, jų žodžiais, turū įvykti.

Policijos jėgų šioje vietoje maža, ir Skapiškio miestelyje, išvykus kariniam dalinui, susidarė tokia padėtis, kad tarnautojai pavojinga ten vykti.

Iš kitų punktinių puskarininkų pranešimų Novoaleksandrovsko, Panevėžio, Telsių ir Šiaulių apskričių taip pat matosi, kad ir ten gyvenvietėse plačiai sklinda gandai apie atvyksiantią juodašimtinę lietuvių išnaikinimui, pagal vietus davinius iš Kurliandijos, pagal kitus — iš Rusijos.

Lapkričio 29 d. Dusėtų miestelyje šiais gandas taip buvo sujaudinti gyventojai, kad ekstr buvo apie tai pranešta apylinkės kaimams ir iš ten apsigynimui atvyko apie 300 ginkluotų medžiokliniais šautuvais, pistoletais ir ginklais, panašiais į ietis. Obelių valsčiaus sentikiams grasinimo įtakoje ir pavojuje skubiai apleidžia savo ūkius ir eina į Smalų ir Salako valsčių rajonus pas gimines.

Kalbama, kad lietuviai, naudodamiesi tokia sentikių be išeities padėtimi, siūlo pereiti į jų pusę, paliekant jiems turtą, ir menamai Kauno apskrityje sentikiams taip daro.

Pulk. Slighting".

"1905 m. lapkričio 4 d. Kauno gubernijos žandarų valdybos viršininko padėjėjas rotmistras Švačkin savo viršininkui pranešė:

"Mano žinioje esantis puskarininkis Karpik pranešė, kad jo sekimo rajone (Andrioniškio, Raguvos, Troškūnų, Subačiaus ir Anykščių valsčiuose Ukmergės apskr.) pasireiškė gauja mušeikų...

Rotmistr Švačkin".

Vilniaus miestas jau 1904 metais buvo padalintas į tris karinės apsaugos skyrius ir paskirti viršininkais: Vakarų skyriaus — 43 pėst. divizijos 1 brigados vadas gen. mjr. Lastockin, Šiaurės — 106 p. Ufimsko pulko vadas plk. Mitrofanov ir Rytų — vadovaujantis 107 p. Troicko pulku plk. Pétrov. 1905 m. kovo 7 d. visos šios apsaugos viršininkui paskirtas vadovaujantis 27 pėst. divizijai gen. mjr. Sivers, jam pavaduotoju — gen. mjr. Lastockin, paliekant jį Vakarų skyriaus viršininku.

Šio sukilimo atsiminimus mačiusių ir nukentėjusių jau turime parašytus, todėl šio straipsnio tikslas yra tik nors dalį parodyti okupacinės valdžios rūpesčių, kaip buvo didinama ir organizuojama policija ir kokios tuo metu Lietuvoje buvo karinės jėgos.

Balys Pupalaigis

THE DINER
IS OPEN AGAIN
At 4747-49 W. Madison
Under new Management.
Specializing in Steaks,
Chops and Complete Meals
Phone 378-9751

ŠALČIAUSIOJI VIETA PASAULYJE

Kur kolchozininkai valgo 20,000 metų senumo mėsą!

Iki šiol kaip šalčiausia vieta žemėje buvo žinoma Verchojansko apylinkė rytiniame Sibire, kur rekordinė žemiausia temperatūra visoje žemėje yra užregistruojama iki 93 laipsnių žemiau nulio Fahrenheito. Bet štai Italijos žurnalas Epoca buvo į tą šalį nusiuntęs savo tris bendradarbius, kurie nukeliavę dar 400 mylių į rytus nuo Verchojansko, rado kitą žmonių gyvenamą kaimelį, pavadintą Oimiakon, kur temperatūra nukrinta net iki 96 laipsnių žemiau nulio. Vienas iš tų trijų "sibironautų" minėtame žurnale aprašo, ką žmogus jaučia tokiaime šaltyje.

Mums išlipus iš lėktuvo šušalioje tundroje, mūsų šeimnininkas mus perspėjo, kad "temperatūra yra 85 laipsniai žemiau nulio". Mes ką tik buvome pasiekę šalčiausią vietą visame Sibire — Oimiakono kaimą.

Nosis ledais užsikimšo

Iš lėktuvo mes išlipome į gryniausią eterinį pasaulį. Pasijutau, lyg būčiau įmerkta į kokį antiseptinį skystimą. Aplinkui visur buvo absoliuti tyla, kur balsas neturi jokio aido. Oras buvo nepaprastai sausas ir tylus, ir susidarė iliuzija, kad toks oras nė šalčiui nepasiduoda.

Iš lėktuvams nusileisti aikštės mes pradėjome eiti į kaimą. Vos keliems momentams praėjus, pajutau kad mano nosyje lyg daugybė vabzdžių būtų prilindę. Pradėjo sušalti mano nosies gleiviniai membranai. Bandžiau pūsti per nosį kvapą, bet nosies kvėpavimo takai beregint vėl užšalo. Nieko netrukus abidvi šnervės visiškai užsikimšo jose sušalusiais ledo kamščiais. Nusimovęs vieną plunksnomis pamušta pirštine, bandžiau iš nosies ištraukti viena ledo kamščių, bet mano rankos pirštai tuojau pat sustyro. Skubiausiai vėl užsimoviau pirštine. Dabar mano akinių stiklai pradėjo apstraukti ledu. Šiaip taip išsitraukiau iš kišenės nosinę akiniams nuvalyti, bet sušalusi ranka nosinę numetė žemėn. Norėdamas pamatyti, kur nukrito mano nosinė, turėjau akinius nusiimti. Vos tik sustojau judėjęs, kai mano kojos pradėjo šalti. Visą metę nukulniau paskui savo kolegas.

Arktikoje vaikai valgo
ice cream

Prieš dvylika dienų, du foto-

grafai — Mario de Biasi, Walter Bonatti ir aš iš Italijos iškeliavome į Oimiakoną. Labai menkai mes težinojome savo kelionės tikslą. Net nebuvome tikri, ar bendrai kada mums seksis ten nukeliauti. Enciklopedijose skaitėme, kad Oymyakon yra kažkur Arktikos Rale, rytų Sibire ir yra šalčiausioji vieta pasaulyje. Kaimą apsupančioji kalnų grandinė neprileidžia jokio šiltesnio vėjo srovės nei iš Arktikos okeano nei iš Pacifiko. Caro laikais kaliniai buvo ten nusiunčiami ir kaime paleidžiami laisvai. Iš ten niekas negalėjo pabėgti. Rusai Maskvoje, kur mes nuvykome gauti leidimą toliau keliauti, nieko už mus pačius daugiau nežinojo. Joks Vakarų pasaulio žmogus ten nebuvo buvęs. Bet sovietų valdininkai susidomėjo mūsų sumanymu ten nukeliauti ir davė reikalingus leidimus.

Mes išskridome į Jakutską, kur buvo mūsų šalčio ašigalio avantiūros bazė. Tai yra modernus 76,000 gyventojų miestas ir gana civilizotas, bet mokyklos ten užsidaro, kai temperatūra nukrinta iki 58 laipsnių žemiau nulio. Kai pagaliau per kalnus nuo okeano prasiskverbia šiltesnio oro srovė, jie jau dejuoja, sakydami "šandien lauke tikra pirtis". Keletą minučių lauke pabuvęs pradėjau just, kad speigas tarp mano odos ir storišio klogo visokių vilnonių apatinių drabužių pradeda pavilkti lyg kokius kietus šarvus. Tuo tarpu vietiniai vaikai su pasigardžiuoimu laizė kažkokias baltas žvakes: pasirodė, jie laizė ledus (ice cream!).

Mėsa su amžinybės prieskoniu

Belaukiant lėktuvo, kad mus nugabentų į Verchojanską ir Oimiakoną, išvažiuoju pasivažinėti užšalusia Lena, didžiausia upe pasaulyje ir sustojome viename kolchoze, kur gavome valgyti p e p e l n i; tai yra į mūsų italų ravioli panaši daržovė, bet prikimšta briedžio ir laukinio arkliai mėsa. Mūsų šeimnininkas atsiprašė negalįs mus pavaišinti mamonto mėsa! Jis pasakojo, kad mamontai nors yra išnykę senais amžiais, vis dar randami sušalę šalčioje Sibiro žemėje. Ar jis juokavo, ar teisybę sakė, neturėjome galimybės patirti, nors jis pats mus užtikrino, kad mamontų mėsa nėra gera. Raudona ir kieta ir turi

baugų skonį, vadinamą "amžinybės prieskoniu"...

Grįžę į Jakutską, radome mūsų pilotą jau pasirošusį mus nugabenti į Verchojanską. Temperatūra buvo beveik lygiai 70 laipsnių žemiau nulio ir paprastai, kai temperatūra tiek nukrinta, vietiniai lėktuvai nesikrenda. Bet lakūnas sakėsi turįs paimti žmogų, kurs per tris mėnesius buvo dingęs Arktikos okeane, dėlto jis sutiko mus paimti ir pakeliui išlaipinti.

Atskridus į Verchojanską temperatūra buvo 76 žemiau nulio. Miesto majoras, apie mus gavęs žinią per radiją, mus nuvezė į kaimą, bet nei jis mūsų klausė, nė mes tenai norime, nei atrodė nė kiek nustebeš. Jis mus pamokė, kaip rusiškai pasakyti, kuomet šaltis mums pasidarys pavojingas. Jis sučiaupęs lūpas šiek tiek papūtė per jas kvapą, padarydamas švilpiančią garsą. "Kai kvėpavimas įgauna tokį garsą, reiškia, kad temperatūra yra jau žemiau 58 laipsnių žemiau nulio", — jis paaiškino.

Pavojinga valgyti šiltą maistą

Pamatę antrąją šalčiausią vietą pasaulyje, išvykome į pirmąją šalčiausią vietą — Oimiakoną. Lėktuvui nutūpus, mes kojas šaldami pėsčiomis nuėjome į vieną namą, kur mūsų garbei jau buvo padengtas stalas. Tikėdamiesi karštų pietų mes išgėrėme po pusę stiklo gryno alkoholio, praskiesto keilais lašais vandens. Mūsų dideliame nusiminimui, įnešę pirmąją patiekmenę — č o k o n a. Čokonas yra dideli gelsvi iš sušaldyto pieno padaryti kamuoliai. Sekanti buvo s t r a g e n i n a — trijų rūšių žalia žuvis, visa velnioniškai šalta.

Mūsų šeimnininkas nusišypsodamas paaiškino, kad tenai valgyti reikia pradėti šaltu valgiu. Staiga paragavęs karštos arbatos ar maisto, sako, jūsų dantys sproginėtų.

Kitą dieną ryžomės pavažiuoti į t a i g a, hegališes Sibiro girias. Mūsų sunkvežimis paslydo bevažiudamas ir apvirto.

Tad mes gavome pėsčiomis eiti per kalvas, kurios toje keistoje arktikinėje šviesoje atrodė rausvos. Laukiniai arkliai, plaukiant kaip poliariniai lokiai, kojomis mušė sniegą, ieškodami šilų, kuriais jie čia minta. Mes prisiglaudėme dviejų briedžių medžotojų paliepėje, kur buvome pavaišinti jų dviejų ką tik nušauto briedžio smegenimis, liežuviu ir kepenomis. Matėme briedžių piemenis, gainiojančius savo kaimenes panašiai kaip Amerikos kaubojai raguočius.

Gyvas dinosauros?

Prisiklausėme neįtikėtinų dalykų, kaip apie 20,000 metų senumo mamonto mėsą. Bet keisčiausias iš visų kitų buvo pasakojimas apie Labynkro ežerą. Pasakojo, kad žiūrint į to ežero gelmes galima matyti kitą Sibiro stebuklą. Neseniai vyrų grupė, sustojusi prie to ežero matė, kaip briedis į tą ežerą įėjo. Jis stačiai pradingo po ežero paviršium. Paskui į ežerą įplaukė šuo, kurs taip pat dingo. Staiga, migla apsisupęs iš ežero iškilo juoda pabaisa, sušnarkstė ir vėl pliumpterėjo į vandenį. Vienas iš tų vyrų buvęs mokslininkas, užtikrino savo grupę, kad tas pabaisa yra dinosauros.

Mus tas pasakojimas labai sujaudino, bet mūsų šeimnininkas mus perspėjo, kad niekas mūsų prie Labynkro ežero nevežtų. Kas ten yra, tai žmogaus kraujas stingsta, jis baugiuo. Mes Oimiakone išbuvome tris dienas, tikėdamiesi sulaukti, kad temperatūra nukris 90 laipsnių žemiau nulio, arčiau rekordo. Deja, turėjome grįžti nusivyle, nes per tas dienas temperatūra nė sykio nenukrito žemiau nulio kaip 85 laipsniai. J. Pr.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

"NAUJENOS" BOLŠEVİKAMS
YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

D Ē M E S I O

FIRMA

Package Express & Travel Agency, Inc.

Vyr. Įstaiga

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešpolitorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių muitų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.

Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvamos mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.

Prekių pristatymas garantuojamas per 5 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.

Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.

Package Express & Travel Agency, Inc.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
Gibraltar Insurance	Security Insurance
The Hanover	United States Fire
Highway Insurance	Universal Insurance
The Home	Western Fire & Casualty
Interstate	California Life
LaSalle Casualty	

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

Alumnų paroda ir paskaita

Atidarymas, premijos

Praėjusį šeštadienį, kovo 6 d., Marina City National Design Center patalpose įvyko Art Instituto alumnų d-jos narių parodos atidarymas su paskaita. Susirinko daug žmonių, ypač jaunesnio amžiaus. Atidarymas prasidėjo vėlokai, apie 9 val. v., tai svečiai kavute vaišinosi iš anksto. Kaip danguj, taip ir ant žemės, sako lietuviška patarlė. Kaip pas mus dažnai atsitinka, taip ir Art Instituto aukštosios meno katedros auklėtiniams atsitiko, kad laiku nespėta nei paveikslų sunumeruoti, nei premijuotųjų darbų atžymėti, nei katalogu pasirūpinti. Pagaliau Nat. Design Center pirmininkas Ginsberg pasveikino alumnus ir svečius. Po jo Art Instituto instruktorius John Fabian pristatė buvusį instituto ilgametį mokytoją Boris Anisfeld, kuris į JAV atvyko 1918 m. Anisfeld gimė Besarabijoje 1879 m. Pradžioje buvo Metropolitan operos scenos dailininkas. Buvo surengta kelios jo kūrybos apžvalginės parodos. Po Brooklyno parodos, atkelta paroda į Art Institutą. 1928 m. Boris Anisfeld tapo Art Instituto mokytoju, kol prieš keletą metų išėjo į pensiją. Bemokytojaudamas tapybos studijoje jis iškėlė visoje mokykloje spalvingumo idėją, nes jis pats yra spalvų meistras. Kai jis atsistojo plojikams padėkoti, atrodė nebe tas pats tamsiabarzdīs. Dabar jis baltas, kaip abelis, ilgais plaukais profesorius, 86 metus bežengias.

Premijų įteikimas

Jury k-jos nariai G. Buehr ir W. Halstead (tretysis D. Baum neatvyko) pasiaiškino, kodėl iš 300 prisiųstų darbų, priėmė tik tai 78 darbus. Girdi, ši 1965 m. pirmoji paroda (rengia 4 parodas per metus) buvo numatyta ne tapybai, bet: 1) kolažui, 2) assemblažui ir 3) konstrukcijoms, todėl ir buvo bazuotasi tikrai tokiais darbais, o kai tokių neužteko, buvo papildyta ir tapyba. Buvę atmesta gerų darbų, kuomet neatitiko šios parodos programai. Patarė siūsti kita proga — net premijų galėsite laimėti...

Daug laiko užtruko keturiolikos premijų įteikimo procedūra, nes premijų davėjai (įvairios bendrovės, galerijų savininkai) ir jų atstovai asmeniškai įteikė laimėtojams. Premijos nedidelės: 6 prem. po \$100, 2 — po \$75, 1 — \$50 ir 2 po \$25. Beje, \$100 premiją paskyrė pats prof. Boris Anisfeld Betty Jurgens už tapybą "Sarkopagas".

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 13, 1965

Halstead paskaita

Paskaita su spalvotais paveikslais buvo gana ilga, užtrukusi porą valandą, bet ji pataisė ūpą, nes jaunas Art Instituto lektorius Whitney Halstead gražia ir aiškia kalba visus gerai nuteikė. Jo kalbos tema buvo pritaikinta šiai parodai — kolažas, assemblažas ir konstrukcijos. Jis spalvotais paveikslais išrodė pasaulinio garso šios srities meistrų darbus, atliktus net prieš 50 metų, atseit: Picasso, Braque, Duchamp, Miro, Arp, Ernst, Calder, Dubuffet, Matisse ir kt. Paskaitos pradžioje supažindino su pagrindiniais assemblažo dėsniais bei medžiagomis, paveikslais parodydamas sąslavynus, statybos darbus, geležies laužus, laukus ir kitokius gamtos faktus ir artifaktus, kaip jau teko matyti nuorūky, cigarečių pakiukų, šakų, skudurų ir pan. šlamšto išstatyta parodose. Kaip toj nudevėtoj dainelėje: "Kas buvo niekas, dabar bus viskas"... Nepavydėtini kad ir mūsų alumnų parodoj vėliausi laimėjimai: Vienas "karstelis": Po stiklu pridėta sausų žolių, kempinių, samanų, balta statulaitė paguldyta ir gyvatės išnara. Šis assemblažas laimėjo \$100 premiją. Kitas paaukuotais apykrasčiais "karstelis" (dėžė), išklota šilkinu audeklu, raudonas kaspinas, kiek vaisių, statulaitė ir visokio smulkaus šlamšto prikimšta. Toliau įrėmintą žuvies nugarkaulis, apačioj dvi bonkultės horizontaliai primontuotos, tai ir viskas. Viena skardinė, panaši į bandukėms kepti indą, prikrauta žiedų, sagų, sausų lapelių, senų daiktų ir kitokio "junko". Vienas tikrai originalus, gal būt būdingas kokiam simboliui daiktas, tai gniužulas parudusio skuduro, apsuktas spygliuota viela, pavadintas "Bundle" — laimėjo \$100 premiją.

Assemblažas yra savotiškas perdėtas realizmas: daiktai sudėstomi taip, kad jie ką nors reikštų.

Iš konstrukcijų vienas panašus į "jig-saw" mįslę. Stalio dirbtuvėje supiaustytų lentgalių atmatų maži gabaliukai prikalinėti prie lentos, nei dažyti, nei tašyti... O čia kitas įdomus daiktas, tai senas mašinos diržas padėtas ant senos kaladės, šalia virvagalis ir spygliuota viela.

Skulptūra

Geležinę skulptūrą nepadoru vadinti "skulptūra", nes šios rūšies darbas priklauso assemblažo rūšiai. Dar kitas naujas dalykas, tai kad skulptūra nebedama ant pjedestalo, bet pastatoma ant žemės, pasieniuose, — didelė ar mažytė, vis tiek pa-

Dail. K. Žoromskis

(iš parodos Čiurlionio galerijoje)

Tapyba

statoma ant žemės. Iš viršaus žiūrint, matai tiktai pakaušį (jeigu turi). Jei norėtum pamatyti veidą, tektų atsigulti arba nors prituoti. A. Calder savo kinetišką assemblažą palubėj pakabina. Tiesa, skulptūrą dar leidžiama prie sienos primontuoti, jeigu antroje jos pusėje nieko nėra matomo. Tiktai John Fabian iš gipso mergaitės biustas realistinis. Geras, bet jis lyg per nesusipratimą čia patekęs — tarp geležinių ir medinių assemblažų. Be dominuojančio kolažo, yra dar "kolažuoto" aliejaus arba akvarelės ir akrilinių darbų.

Nors skulptūriniai daiktai statyti pasieniuose ant grindų, kaip dera, bet paskaitos metu sudarė ir nepatogumo, nes tamsioje, sausakimšai prisigrudusioj salėje pracinantieji griuvinėjo ant raguotų šedevrų...

Nieko nepadarysi, kad akademiniai kanonai to reikalauja, kad bet ką ir bet kaip galima laikyti menu. Kiti laikai, — kitokia ir civilizacija. Prieš 50 metų be šlipso į klasę neįleisdavo. Dabar galima eiti į mokyklą pasišaukus arba kudlotam... Juo labiau apšepęs, nepaisantis, juo populiariesnis būsi. Etika ir estetika keičia savo plunksnas.

Išvadoje kolažo srityje mažai kas pasikeitė, pakartojami tie patys, seniai žinomi principai — medžiagose ir metoduose. Skirtumą sudaro tik pasaulinio garso pionieriai, kurie nusineša laurus. Arpo kolažas mažiau mechaniskas. Popierių jis paruošia rankomis, ne žirklemis. Max Ernst kolažas surrealistinio pobūdžio, arčiau prie realistinių formų — naujas dalykas. Puristų assemblažas krypta technikos puse, — plastinę truktūrą. Duchamp assemblažas pilnas ironijos ir sugestijų. Konstrukcijų srity amerikiečiai tik vėlesniu laiku stipriau pasirodė, kai rusai, pvz. Weber ir Pevsner buvo beveik šio meno pirmūnai. Maholy-Nagy ir kt. jau modernioj dekoratyvinėj architektūroje padarė pažangą.

Paroda tęsis iki bal. 30 d. ir valandos nuo 9:00 ryto iki 5:30 vakaro. Nieko nereikia mokėti.

Fidijus, kuris sukūrė istorinį Partenoną, labai mėgo gamta.

Dail. K. Žoromskio paroda atidaroma ši vakarą

Šį vakarą 7 val. Čiurlionio galerijoje Chicagoje atidaroma dail. Kazimiero Žoromskio tapybos paroda, rengiama Lietuvos Jūrų Skautijos Korp! Gintaro.

Dail. K. Žoromskis iš New Yorko išstato savo vėlesniosios, daugumoje modernios bei abstrakčios tapybos darbus. Tai viena iš stambesnių jo individualių parodų. Čikagiečiams, nėra abejonės, bus miela pamatyti ką dail. Žoromskis per ilgesnį laiką sukūrė. Jis yra talentingas, vietoje nestovys menininkas.

Paroda bus atdara nuo 7—9 v. v. Savaitgaliais nuo pietų iki 9 val. vak.

Vakar atidaryta Max Beckmann paroda

Chicagos Meno Institute vakar buvo atidaryta pasaulinio garso dailininko Max Beckmann tapybos ir grafikos darbų paroda. Beckmann (1884-1950) gimęs Vokietijoje, bet naciams įsigalėjus, jo kūryba Hitlerio buvo pasmerkta. 500 jo darbų buvo pašalinta iš muziejų ir buvo priskirta "degeneruoto meno" kategorijai. Beckman turėjo bėgti į Olandiją. 1939 m. Chicagos Meno Instituto direktoriaus Daniel C. Rich kviečiamas negalėjo Amerikon atvykti dėl karo. Tiktai 1945 m., po Olandijos išlaisvinimo, Beckmann vėl grįžo prie meno. 1947 m. atvyko į Ameriką ir mokytojavo įvairiuose JAV universitetuose.

Max Beckmann yra vienas iš mūsų laikų didžiųjų dailininkų, kuris pergyveno dviejų didžiųjų karų audras, matė mechanizuotą amžių ir dvasinius sukrėtimus. Savo pergyvenimus jis užfiksavo kūryboje. Išstatyta 78 tapybos darbai, daugelis tame skaičiuje monumentalaus formato. 100 grafiškų atspaudų, 41 piešinys.

Beckmann yra vokiško ekspresionizmo atstovas, buvo susižavėjęs vokiškos gotikos menu.

Paroda tęsis iki balandžio 11 dienos.

Vėliau bus plačiau.